

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNI ZAVOD ZA STATISTIKU
SARAJEVO**

**METODOLOGIJA PROVOĐENJA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA
O UNUTRAŠNjim MIGRACIJAMA**

PREDGOVOR

Statističko istraživanje o migracijama stanovništva na sveobuhvatan način prikazuje statističke podatke o preseljavanju stanovništva unutar Federacije Bosne i Hercegovine, kretanje stanovništva između Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, između Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta BiH, kao i kretanje stanovništva prema inozemstvu, prema demografskim karakteristikama.

Federalni zavod za statistiku provodi istraživanje o migracijama stanovništva na osnovu Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 63/03 i 9/09), godišnjeg Plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine i četverogodišnjeg Programa provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Istraživanje o migracijama stanovništva provodi se na osnovu evidencije o prebivalištu i boravištu građana Bosne i Hercegovine, a podaci se prikupljaju od Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA).

Molimo korisnike da eventualne primjedbe ili korisne dopune ovog metodološkog uputstva dostave Federalnom zavodu za statistiku.

Sarajevo, 2021. godine

DIREKTOR

Doc. dr. Emir Krenić

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	3
1. Namjena istraživanja.....	5
2. Pravni osnov	5
3. Jedinica posmatranja i izvještavanja	5
4. Prikupljanje podataka.....	5
5. Obuhvat	5
6. Definicije	6
7. Obrada podataka	6
8. Objavljivanje rezultata	6
9. Ključne varijable	6
10. Ključne statistike	6

1. Namjena istraživanja

Istraživanje o unutarnjim migracijama se provodi na temelju podataka koji se prikupljaju u Agenciji za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA).

Zakonom o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 32/01, 56/08 i 58/15) je regulirana zakonska obveza prijave i odjave prebivališta za sve državljane BiH.

Osnovni cilj provođenja statističkog istraživanja o unutarnjim migracijama jeste praćenje preseljavanja stanovništva u Federaciji Bosne i Hercegovine i istraživanjem se dobiju podaci o obimu i tokovima preseljavanja stanovništva unutar Federacije BiH, kao i kretanje stanovništva prema drugom BiH entitetu ili prema Brčko Distriktu BiH, prema demografskim i drugim karakteristikama stanovništva.

Statističkim istraživanjem o unutarnjim migracijama prikupljaju se sljedeći podaci: obim doseljavanja - imigracije i odseljavanja - emigracije, migracioni saldo, tokovi migracija, teritorijalna distanca na kojoj se kreću migranti, a sa demografskog aspekta migracije se razvrstavaju prema starosti i spolu migranata.

Pored navedenog, migracije stanovništva, sa obje svoje komponente (imigracija i emigracija), utiču na porast, odnosno, smanjenje stanovništva i predstavljaju elemenat za izračunavanje broja stanovnika prema teritorijalnom rasporedu.

2. Pravni osnov

Pravni osnov za prikupljanje, obradu i publikovanje podataka o statistici unutarnjih migracija čine:

- Zakon o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 63/03 i 9/09),
- Četvergodišnji Program provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH,
- Plan provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH,
- Zakon o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 32/01, 56/08 i 58/15),
- Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH (Službeni glasnik BiH br. 49/06, 76/11 i 89/11),
- Zakon o Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. 56/08).

3. Jedinica posmatranja i izvještavanja

Jedinica posmatranja je događaj preseljenja za svaku osobu koja je izvršila promjenu prebivališta-boravišta (migrant), odnosno, osoba koja se preselila iz jedne općine/grada u drugu. Ovim istraživanjem nisu obuhvaćena međunaseljska kretanja stanovništva unutar općine/grada.

Uključena su kretanja stanovništva prema inostranstvu po entitetima i državi odredišta samo za one građane koji su svoj odlazak registrovali kod nadležnog organa.

Prijavu i odjavu prebivališta, kao i adresu stanovanja, u Federaciji BiH obavljaju kantonalna ministarstva unutarnjih poslova unutar svoje nadležnosti. MUP-ovi su dužni redovno iz svoje lokalne evidencije dostavljati te podatke u središnju evidenciju na nivou Bosne i Hercegovine, tj. u IDDEEA-u.

Državljanin nije dužan da se lično odjavi u prethodnom mjestu prebivališta ili boravišta. Odjavu će izvršiti službena osoba u prethodnom mjestu prebivališta ili boravišta.

Jedinica izvještavanja prema Federalnom zavodu za statistiku je IDDEEA.

4. Prikupljanje podataka

Za istraživanje o unutarnjim migracijama ne koristi se obrazac već administrativni podaci, odnosno raspoloživi podaci iz baze podataka koja se dobije od IDDEEA-e.

Podaci o broju unutarnjih migranata sastavni su dio godišnjeg istraživanja i objavljuju se u Statističkom biltenu „Migracije stanovništva“ kao konačni rezultati.

Rok za objavu podataka je februar tekuće godine za prethodnu godinu.

5. Obuhvat

Obuhvat unutarnjih migracija je potpun.

Statističkim istraživanjem o unutarnjim migracijama obuhvaćene su migracije (odseljenja i doseljenja) koji su registrovani u evidenciji IDDEEA-e, a odnose se na referentnu godinu.

Istraživanjem su obuhvaćena sva preseljenja na teritoriji Federacije BiH.

Podaci u ovom istraživanju obuhvataju sve državljane BiH, kao i strance kojima je odobren stalni boravak i koji su prijavili prebivalište u Bosni i Hercegovini. Također su obuhvaćeni i svi građani koji su odjavili svoje prebivalište s namjerom da se nasele u nekom drugom mjestu u BiH. Državljanin mogu prijaviti samo jedno prebivalište na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Podaci se obrađuju godišnje, po isteku kalendarske godine u Odsjeku za statistiku stanovništva i registar.

6. Definicije

Migracija predstavlja prostornu pokretljivost stanovništva.

Migrant je osoba koja sudjeluje u procesu prostorne pokretljivosti stanovništva (doseljenik, odseljenik).

Unutarnja migracija predstavlja preseljenje osoba unutar teritorija Bosne i Hercegovine, prateći pri tome mjesto iz kojeg je osoba odjavila prebivalište, kao i mjesto novog prebivališta.

Migracijski saldo je razlika broja doseljenih i broja odseljenih stanovnika nekog područja.

Prebivalištem se smatra općina/grad ili distrikt u kojem se državljanin nastani s namjerom da tamo stalno živi.

Boravištem se smatra općina/grad ili distrikt gdje se državljanin nastani s namjerom da tamo privremeno živi. Pod boravištem raseljene osobe smatra se općina/grad ili distrikt gdje se raseljena osoba nastani s namjerom da tamo privremeno živi.

Starost migranta predstavlja se kao broj navršenih godina života u trenutku njegovog preseljenja. Svaka starosna kohorta obuhvata osobe koje su navršile godine života u granicama intervala.

Državljeni (BiH i stranci koji imaju dozvolu za boravak) mogu prijaviti samo jedno prebivalište na teritoriju Bosne i Hercegovine.

7. Obrada podataka

Od IDDEEA-e se preuzimaju 3 tabele: Administrativne jedinice, Istorije prebivališta i Ulice. U tabeli „Istorije prebivališta“ su podaci o migracijama dok su druge dvije tabele šifarnici.

U IT sektoru FZS-a iz dobijene baze se uzimaju samo podaci za Federaciju BiH.

Iz tabele „Istorija prebivališta“ brišu se podaci koji se ne smatraju migracijama (ako nema podatka za državu ili općinu u koju osoba odlazi, ako je općina odjave ista kao općina prijave, ako osoba prvi put prijavljuje prebivalište, ako se radi o nepoznatom prebivalištu).

Na osnovu datuma rođenja i datuma prijave izvodi se varijabla starost migranta.

Nakon toga se radi povezivanje podataka iz baze sa šifarnicima administrativnih jedinica i tabeliranje prema zahtjevu metodologa.

Tabele pripremljene od strane IT osoblja dalje se proslijeđuju metodologu u Odsjeku za statistiku stanovništva i registar koji podatke dalje obrađuje u smislu izrade tabela i grafikona prilagođenih za objavu u biltenu.

Nazivi naseljenih mjesta koje koristi IDDEEA nisu uporedivi sa zvaničnim nazivima naseljenih mjesta koje koristi FZS, kao što ni šifarnici administrativnih jedinica iz baze podataka IDDEEA-a nisu jednaki onima koje koristi FZS.

8. Objavljivanje rezultata

Statistički bilten „Migracije stanovništva“ predstavlja tematsku godišnju publikaciju, sa podacima o migracijama stanovništva za nivo BiH, međuentitetske migracije, za nivo Federacije BiH, kantona i općina/gradova. U ovom biltenu podaci su iskazani kao apsolutne vrijednosti, tabelarno i grafički.

Podaci o migracijama objavljuju se i u publikaciji „Federacija BiH u brojkama“ i u publikaciji „Žene i muškarci u Federaciji BiH“.

9. Ključne varijable

Ključne varijable su:

- starost migranta,
- spol migranta,
- broj doseljenih,
- broj odseljenih,
- saldo migracija.

Istraživanjem nisu obuhvaćene varijable: tip naseljenog mjesta, školska sprema i ekonomske karakteristike migranata.

10. Ključne statistike

- Pregled migracija stanovništva Bosne i Hercegovine (ukupno BiH, Federacija BiH, RS i Brčko Distrikt BiH);
- Efektivni saldo migracija stanovništva;
- Saldo migracija stanovništva FBiH unutar FBiH, prema RS, BD BiH i inozemstvu po kantonima i općinama/gradovima (Doseljeni u /Odseljeni iz);
- Međukantonalne migracije stanovništva FBiH;
- Saldo migracija stanovništva FBiH unutar FBiH po kantonima i općinama/gradovima;
- Doseljeno stanovništvo u FBiH po starosti i spolu (uključujući kretanje stanovništva unutar FBiH i iz RS i BD BiH) po kantonima i općinama/gradovima;
- Odseljeno stanovništvo iz FBiH po starosti i spolu (uključujući kretanje stanovništva unutar FBiH i u RS i BD BiH) po kantonima i općinama/gradovima;
- Saldo migracija stanovništva FBiH po starosti i spolu (uključujući kretanje stanovništva unutar FBiH i iz/u RS i iz/u BD BiH) po kantonima i općinama/gradovima;
- Registrirani odlasci u inozemstvo po entitetima i državi – odredištu;

- Registrirani odlasci iz BiH po starosti i spolu;
- Doseljeno/odseljeno stanovništvo prema kantonu, općini/gradu i mjestu rođenja;
- Doseljeno/odseljeno stanovništvo prema kantonu, općini/gradu po državljanstvu.